

Bianca Mikovitš

Indiast Eestisse sülle toov Marit Raag sai Kadriorust hiljuti huvitava kõne, kus uuriti, kas tal oleks võimalik aidata Kihnu naisi ilusa sitsiriide saamisel.

Seni siidile ja kašmiirile keskendunud Marit Raag oli esialgu väga üllatunud. "Tegelikult võttis jupp aega, enne kui taipama hakkasin, kuidas mina kihnlasi aidata saaksin," naerab ta.

Ettevõtliku inimesena haakus ta Evelin Ilvese mõttega kiiresti, sest tegelikult on sellel ajalooline taust: vanadel aegadel tõid mehed naistele põlleriid tihtipeale Venemaalt, kuhu see omakorda oli toodud just nimelt Indiast.

Sealt on pärit ka neerumotiiv, mida Venemaa kunstnikud edasi arendasid ning mis jõudis eesti rahvariietesegi.

Raag võttis ühendust SA Kihnu Kultuuriruum juhataja Mare Mätasega ning sai Indiasse kaasa hulga riidenäidiseid.

Enne jõule oli ta juba Lõuna-Indias seelses mõistes väikeses, 2,5 miljoni elanikuga Trivandrumi linnakeses ja arutas partneriga võimalusi vajaliku riide leidmiseks.

"Kaubamajad on maast laeni mitmel korral kangaid täis, seda õiget otsima asuda ei olegi nii kerge," tõdeb Raag. "Indias ei ole asjad nii nagu Eestis, kus kõik on telefonikõne kaugusel. Aga kui mingi niidiots on käes, saab sealt edasi minna."

Esimene kangaproov on nüüdseks Indiast ära toodud, kuid kihnlaste rangete pilkude ette pole see veel jõudnud.

Kui asi õnnestuks, kajastuks see ka kihnlaste rahakotis, kuna India hinnad on Euroopa ja Ameerika omadest tunduvalt madalamad.

Ilusad kangad on kadunud nagu vits vette

Kihnlaste mure põlleriididega on kestnud ajast, kui Kreenholmist enam niidijuppigi ei tulnud ning alati vabalt saada olnud sitsiriie üleöö defitsiidiks muutus.

Naturaalsest kiust saajaprotsendiline puuvillariie, millest nõukogude ajal kitleid tehti ja mida kõikjal murdu müüa oli, on vahepeal muutunud hirmkalliks.

Pealegi ei taha kihnlased ükskõik millist sitsi, ülimalt tähtis on ka muster. See tähendab, et kangal peaks olema ilusad selged ja erksad põhivärvid ning peal trükitud neerumuster, kaunid lilled või midagi muud silmahakkavat.

Varem laialt tootmises olnud punase põhjaga kangas, mille peal suured roosid, sobis hästi. Nüüd ei leia seda kahjuks enam kuskilt.

Põlle kannavad Kihnus abielus naised ning see käib igapäevase ja pidulikuma riietuse juurde. Naistel on 70–150 põlle, nende hulgas nii igapäevaseid kui ka pidulikke. "Ikkagi elus rahvariietu, ja iga naine tahab olla teisest uhkema põlle omanik," selgitab Mätas.

Riideotsingud on käinud seetõttu pidevalt ning sellega on ärgitatud tegelema kõiki tuttavaid, kes vähegi maailmas ringi liiguvad.

Mõtte, et Venemaalt võiks olla otsitavat lihtne leida, lükkab Mätas ümber. "Venemaal on kõik

jõud otsingutesse kaasatud, olen ise ka käinud, seepärast teangi, et pole," räägib ta.

Põlledega on õnnestunud vee peal püsida vaid hoolika uurimistöö tõttu, mis on juhatanud kihnlased väiksemate sobivate partiide jälile Ameerikas. Tänu ühele sealsele leiule 2008. aastal on õnnestunud siiani välja vedada.

Eluks vajalikud ja kangesti kallid pearätid

Veel suurem mure on aga sitsirätikutega, mis paistavad olevat maailmast päris otsas.

"Seal peab porte jooksuma äärest ning samuti on muster oluline. Paraku on kihnlastele kogused India mõistes nii tillukesed, et nende pärast ei hakka tehased masinaid ümber häälestama," sõnab Raag.

Lootust ta kaotanud ei ole ning lubab edasi otsida.

"Sitsirätik on meile ellujäämiseks vajalik," kinnitab Mätas. Minimaalne mõõt on neil 70x70 ning rätik peab olema ilusate põhivärvidega, lemmikuks on neerumuster. Rätte kantakse iga päev ning neid kulub naistel palju.

Sitsirätte võiks leida ka Lõuna-Ameerikast, sealsete indiaanlaste juurest, kellega kihnlastel paistab ühesugune maitse olevat. Sinna otsimisretkele minekuks napib aga raha.

Varasemal ajal toodeti rätikuid Venemaal Moskvast 400 km kaugusel asuvas Ivanovos. Kasutati erilist pakutrükki, mis on tehniliselt üsna keerukas.

"Praegu on olukord selline, et meil Kihnus on ilmselt kõige suurem kogu Ivanovos toodetud rätte. Nende muuseumiski oli klaasi taga neid üsna vähe," räägib ta.

Selliseid rätte leida on praegu samahästi kui võimatu ning nende hinnad ehmatavalt kõrged. "Eriti ilusaid ja kalleid rätte nimetatakse kallissitsiks ning neid iga päev ei kanta. Juba nimest on näha, et tegu on hinnalise esemega," selgitas Mätas.

Tal endal on üsna esinduslik kogu rätte ja põllesid ning neid loodab Marit Raag külaskäigul Kihnu oma silmaga näha. Entusiasimi kihnlaste aitamiseks jagub tal aga siiani küllaga.

Mare Mätas oli ka see, kelle kaudu proua Evelin Ilves Kihnu naiste maailma sattus.

"Kui Evelin Ilves Kihnus käis, näitasin talle oma varalaekaid," räägib Mätas. "Et ta nüüd meie pärast muretseb, on tõesti tore ja erakordne. Neid inimesi on vähe, kellele teiste asi korda läheks."

Kommentaar

Evelin Ilves

Mullu oktoobris sattusin taas kord Kihnu saarele. Mare Mätas, kohaliku elu võrratu korraldaja ja Kihnu üks paljudest headest hoidjatest, näitas oma riidekirstu. See oli uhke.

Samas kuulsin muret, kuidas Kreenholmi sulgemisega jäid saare naised põlleriideta ja otsivad mööda maailma õiget sitsi taga, et oleks täpne muster ja täpne kangas. Aga seda õiget polnud veel leitud, valet ei taheta aga kasutada, sest eksituse tunneb iga kihnlane ära.

Aitasingi siis Marit Raagi ja Kihnu naised omavahel kokku viia.

Kui sellest nüüd midagi õiget ja toredat sünnib, on mul väga hea meel.

Kihnu kultuur, see igapäevaselt elav kultuur, on oluline meile kõigile, see on värvikas kild kogu Eestist.

Artikkel Maalehe [veebilehel](#) .